

UTENRIKSDEPARTEMENTET

Utenriksdepartementets evalueringsvirksomhet Årsrapport 2002

Årsrapport for 2002		4
Rapport 1/2002	Evaluering av Den norske ressursbank for demokrati og menneskerettigheter (NORDEM) Evaluation of the Norwegian Resource Bank for Democracy and Human Rights (NORDEM)	8
Rapport 2/2002	Evaluering av Norges Røde Kors sitt internasjonale humanitære engasjement Evaluation of the International Humanitarian Assistance of the Norwegian Red Cross	10
Rapport 3/2002	Evaluering av ACOPAM Et ILO-program for "Kooperativ og organisasjonsmessig støtte til grasrot-initiativer" i Vest-Afrika 1978–1999 Evaluation of ACOPAM An ILO program for "Cooperative and Organizational Support to Grassroots Initiatives" in Western Africa 1978–1999	11
Rapport 4/2002	Retts hjelp mot alle odds Evaluering av Flyktingerådets borgerrettighetsprosjekt (CRP) i tidligere Jugoslavia Legal Aid Against the Odds Evaluation of the Civil Rights Project (CRP) of the Norwegian Refugee Council in former Yugoslavia	12
Utenriksdepartementets evalueringsvirksomhet		13

Evalueringsprosjektene

I 2002 omfattet Utenriksdepartementets evalueringsvirksomhet 13 evalueringsprosjekter som omhandlet avgrenset norskfinansiert utviklingssamarbeid og humanitære tiltak, samt noen bredere anlagte studier av internasjonal bistand til utviklingsland. De fleste evalueringene i 2002 omhandlet virksomheten til norske frivillige organisasjoner og internasjonale organisasjoner som mottar tilskudd fra departementet og NORAD.

Fire prosjekter ble slutført og offentliggjort som rapport i departementets serie av evalueringsrapporter. Disse ble utgitt på engelsk i tillegg til at det ble utgitt en fransk versjon av rapport 4/2002. Det gis en egen omtale av rapportene nedenfor, og rapportene finnes på internett: www.dep.no/ud/norsk/publ/rapporter

- Rapport 1/2002 er en evaluering av Den norske ressursbank for demokrati og menneskerettigheter (NORDEM), foretatt av T&B Consult fra Danmark.
- Rapport 2/2002 er en evaluering av Norges Røde Kors' internasjonale humanitære virksomhet i perioden fra 1996 til 2000, foretatt av Channel Research Ltd i Belgia.
- Rapport 3/2002 er en evaluering av bistandsprogrammet i regi av den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) for økning av matvaresikkerheten i Vest-Afrika. Programmet gikk i perioden fra 1978 til 1999. Evalueringen ble foretatt av Scanteam fra Norge.
- Rapport 4/2002 er en evaluering av et prosjekt til Det norske flyktningsrådet om personers sivile rettigheter i tidligere Jugoslavia, og er foretatt av Det danske menneskerettighetssenteret i samarbeid med T&B Consult.

Blant prosjektene som ble startet i 2002, og hvor rapporter vil foreligge først i 2003, er:

- En evaluering av Det norske investeringsfondet for utviklingsland (Norfund) sin virksomhet de fem første årene siden starten i 1997. Evalueringen foretas av Fafo og Nordic Consulting Group.
- En evaluering av det norskfinansierte fondet i Verdensbanken for å styrke bistanden til utdanningssektoren i Afrika sør for Sahara. Evalueringen omfatter tiden siden opprettelsen av fondet i 1998 og utføres av Finnconsult.
- En felles internasjonal evaluering av ekstern bistand til grunntutdanning i perioden 1990 til 2001 med spesiell vekt på de siste seks årene. Evalueringen omfatter både bilaterale og multilaterale givere og den foretas av The Association of Universities and Colleges of Canada i samarbeid med konsultentselskapet Goss Gilroy Inc., Canada, og Education for Change, Storbritannia.

- En felles internasjonal evaluering av Verdensbankens initiativ for et felles rammeverk for ekstern bistand til utviklingsland, Comprehensive Development Framework (CDF). Evalueringen omfatter utviklingen siden initiativet ble introdusert i 1998, og den er foretatt under ledelse av Verdensbankens evalueringsavdeling med deltakelse fra både giver- og mottakerland.
- En felles internasjonal evaluering av FNs befolkningsfond (UNFPA) og International Planned Parenthood Federation (IPPF), som begge arbeider med helse- og reproduksjonsspørsmål. Evalueringen foretas av konsultentselskapet Options og universitetet i Heidelberg.
- En studie av samfunnsmessige virkninger av arbeidet til de norske organisasjonene Redd Barna i Etiopia og FORUT på Sri Lanka ved Chr. Michelsens Institutt (CMI) og Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR). Studien vil behandle organisasjonenes arbeid i en to-års periode fra 2003.
- En felles studie av Utstein-landenes (Nederland, Norge, Storbritannia og Tyskland) fredsbyggende arbeid gjennom de siste ti årene. Studien gjennomføres av Institutt for fredsforskning i Oslo (PRIO), og en styringsgruppe med representanter fra de ulike landene møtes jevnlig for å drøfte fremdriften i prosjektet.
- En studie ved PRIO om Norges rolle i fredsprosessen i Midtøsten fra 1993 til 1996.
- En studie i samarbeid med FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO), om positive og negative konsekvenser av internasjonal handel med fisk for matvaresikkerheten. Informasjon om prosjektet finnes på internett: www.tradefoodfish.org
- En kartlegging i samarbeid med Danmark, Canada, Nederland, Storbritannia, Sveits, Sverige og Tyskland av virksomheten til multilaterale organisasjoner i utviklingsland. Kartleggingen vil i 2003 omfatte vurderinger av Verdens helseorganisasjon (WHO), FNs barnefond (UNICEF), Verdensbanken og de regionale utviklingsbankenes virksomhet i utvalgte land, og vurderingene innhentes fra samarbeidslandenes ambassader og representasjoner.

Det er grunn til å fremheve at bistandsvirksomheten i økende grad foregår som internasjonalt samarbeid mellom givere og mottakere, hvor representanter for enkeltland, internasjonale organisasjoner og andre deltar. Dette forklarer også at antallet av felles internasjonale evalueringsprosjekter har økt i 2002 sammenliknet med tidligere. Felles evalueringer synes også å kunne medvirke til bedre kunnskap om samlede effekter av bistanden i tillegg til at utviklingslandene blir belastet i mindre grad av evalueringer som ellers foretas av hvert enkelt giverland eller organisasjon.

Faglig samarbeid

Det er en forutsetning at evalueringsvirksomheten foregår på et faglig godt grunnlag, og departementet deltar på ulike måter for å styrke og videreutvikle dette grunnlaget.

Utenriksdepartementet deltar i OECDs samarbeid om evaluering på det utviklingspolitiske området. Arbeidet foregår i evalueringsnettverket til utviklingskomitéen, Development Assistance Committee (DAC), og informasjon om dette finnes på internett: www.oecd.org. I 2002 deltok departementet og NORAD i gruppens arbeid og medvirket til:

- En studie av utviklingskomitéens faste gjennomganger av medlemslandenes utviklingspolitikk med sikte på å bedre datagrunnlaget for gjennomgangene, og særlig styrke informasjonen om resultater av utviklingssamarbeidet. Undersøkelsen følges opp av OECDs sekretariat og utviklingskomitéen.
- En internasjonal konferanse i Oslo i september 2002 om erfaringer med støtte til desentralisering og lokal forvaltning i utviklingsland. Rapport om temaet vil bli distribuert på internett: www.oecd.org
- En publikasjon med ord og uttrykk som benyttes ved evalueringer av internasjonalt utviklingssamarbeid. Ordlisten er publisert på engelsk med tittel Glossary of Key Terms in Evaluation and Results Based Management, og finnes på internett: www.oecd.org

Departementet har videre kontakt om enkeltprosjekter og faglige spørsmål med de andre nordiske landene. I 2002 ble det arrangert et møte med gjensidige orienteringer og et temamøte om evaluering av samarbeidet med enkeltland. Med bakgrunn i et felles politisk samarbeid på det utviklingspolitiske området mellom Nederland, Norge, Storbritannia og Tyskland, var det i 2002 også et møte og jevnlig kontakt blant disse landene om prosjekter og faglige spørsmål.

Departementet samarbeider med Verdensbankens evalueringsavdeling Operations Evaluation Department (OED), for å medvirke til å styrke evalueringskompetansen i banken og i evalueringsmiljøer i utviklingsland og i Norge. Samarbeidet foregår i forhold til en flerårig rammeavtale og innebærer norsk finansiering av bankens evalueringsprosjekter som er særskilt prioritert. I 2002 ble det gitt norsk støtte til evaluering av bankens virksomhet når det gjelder vannforsyning og reformer i vann- og sanitærsektoren, sosiale forhold og sosiale konsekvenser, kunnskapsutvikling samt bankens initiativ for et felles rammeverk for bistandsvirksomheten (CDF).

Oversikt over Verdensbankens totale evalueringsvirksomhet finnes på internett: www.worldbank.org./oed

Den økonomiske støtten fra departementet bruker Verdensbanken i arbeidet med evalueringene til i større grad å inkludere ulike berørte parter i høringer og konsultasjoner. I utviklingslandene har banken involvert representanter for myndigheter, private organisasjoner og næringsliv i evalueringsprosjektene. Det norske miljøet var i 2002 engasjert i flere av evalueringsprosjektene, blant annet deltok forskere og konsulenter fra Chr. Michelsens Institutt (CMI), Scanteam, Interconsult og ECON.

Departementet medvirket i 2002 også til finansiering av et kurs i evaluering av utviklingsvirksomhet i regi av Verdensbanken i samarbeid med Carleton Universitetet i Ottawa i Canada. Det er et årlig kurs som gikk for andre gang. Det er rettet mot evaluatorene i nasjonale og internasjonale organisasjoner på utviklingsområdet, og det skal bidra til å øke evalueringskompetansen i utviklingslandene. Oversikt over programmet finnes på internett: www.carleton.ca/ipdet

Departementet medvirket i 2002 til finansiering av nettverk for evaluering av humanitær bistand, Active Learning Network for Accountability and Performance in Humanitarian Action (ALNAP). Nettverket formidler informasjon om god praksis i humanitære hjelpeaksjoner og foretar systematiske gjennomganger av evalueringsvirksomheten på området for å stimulere til økt kvalitet i dette arbeidet. Nettverket har 51 ordinære medlemmer og 280 observatører fra nasjonale myndigheter, organisasjoner, forskningsmiljø og konsulenter. Departementet deltok i nettverkets to møter i 2002 hvor oppmerksomheten bl.a. var rettet mot å styrke samarbeidet med organisasjoner i utviklingsland. Informasjon om nettverket finnes på internett: www.alnap.org

Departementet videreførte i 2002 støtten til Bistandstorgets evalueringsnettverk, som er et kompetansetiltak blant norske organisasjoner. De fleste organisasjonene som er engasjert i utviklingssamarbeid er medlemmer av Bistandstorget, og gjennom nettverket tilbys opplæring for å styrke både evalueringsarbeidet og organisasjonenes oppfølging av evalueringene. De norske organisasjonenes partnere i utviklingslandene skal også inkluderes i kompetanseutviklingen. Den økonomiske støtten var ment som støtte til å starte nettverket. 2002 var det siste året for departementets støtte, og nettverkets virksomhet vil bli evaluert. Informasjon om Bistandstorgets evalueringsnettverk finnes på internett: www.bistandstorget.no

Utenriksdepartementets rådgivende utvalg for resultater i utviklingspolitikken ble opprettet i 2001 for å:

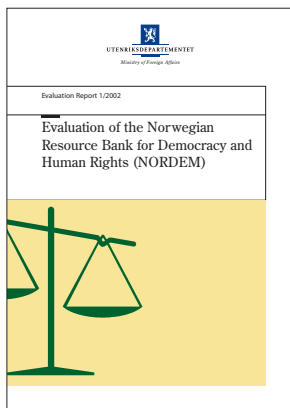
- vurdere resultater av norsk utviklingspolitikk og –virksomhet
- identifisere fremtidige utfordringer for utviklingspolitikken med sikte på modernisering og effektivisering av utviklingsvirksomheten
- medvirke til økt resultatorientering på utviklingsområdet
- medvirke til økt offentlig debatt om utviklingspolitiske spørsmål
- foreslå evalueringsprosjekter

Utvalget er uavhengig i forhold til Utenriksdepartementet og ledes av professor Helge Rønning. Øvrige medlemmer er: Regine Andersen, forsker, Per Øyvind Bastøe, seniorrådgiver, Ingvild Broch, forskningsdirektør, Grethe Brochmann, professor, Bjørne Grimsrud, forsker, Ellen Hofsvang, redaktør, Torbjørn Knutsen, professor, Raino Malnes, professor, Ottar Mæstad, forsker, Petter Nore, ass. direktør, Sanjev Prakash, professor, Anne Hege Simonsen, journalist og Stig Utnem, generalsekretær.

Departementet ved evalueringsseksjonen er sekretariat for utvalget og departementet og NORAD deltar i utvalgets møter. Utvalget hadde to samlinger over tre dager i 2002, og et arbeidsutvalg forbereder og følger opp møtene.

Utvalget har fremlagt sin egen årsmelding fra arbeidet i 2002. Meldingen setter søkelys på regjeringens handlingsplan for fattigdomsbekjempelse som det mest sentrale utviklingspolitiske dokumentet i 2002. I meldingen diskuteres forutsetninger for gjennomføring av planen og for å følge opp planen i form av resultater. Utvalget har formulert flere anbefalinger til departementet og NORAD for å styrke arbeidet med resultatorientering. Årsrapporten finnes på internett:

www.dep.no/ud/norsk/publ/rapporter

Evaluering av Den Norske ressursbank for demokrati og menneskerettigheter (NORDEM)

“Evaluation of the Norwegian Resource Bank for Democracy and Human Rights (NORDEM)”

Evalueringsrapport 1/2002

Sidetall: 68

ISBN: 82-7177-673-8

Gjennomført av:
T&B Consult, Danmark

Evaluering av:

NORDEMs aktiviteter i perioden 1993–2000 vedrørende rekruttering av personell til internasjonale organisasjoner som De forente nasjoner (FN) og Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) og andre.

NORDEM er i dag delt i en ressursbase og en beredskapsstyrke. Ressursbasen består av ca. 120 personer som dekker arbeidsområder innen valgadvikning og valgobservasjon, beskyttelse av minoriteter, opplæring i menneskerettigheter og rettssikkerhet, utvikling av demokratiske organisasjoner og godt styresett. Beredskapsstyrken består av ca. 250 personer og ble etablert for å ha kvalifisert personell tilgjengelig på kort varsel. De dekker områder som menneskerettighetsobservasjon, valg, etterforskning av grove brudd på menneskerettighetene og utvikling av demokratiske institusjoner.

NORDEM er finansiert av Utenriksdepartementet og har fått støtte på ca. NOK 20 millioner i året, omtrent NOK 136 millioner siden 1993.

Formål:

Formålet med evalueringen var å belyse NORDEMs aktivitet i årene 1993–2000 vedrørende sekundært personell. Med tanke på at NORDEMs formål er å fremme menneskerettigheter og demokratisering på verdensbasis, skulle evalueringen vurdere virkninger, effektivitet, kapasitet og kompetansebygging samt kostnadseffektivitet, ledelse og administrasjon. Rapporten skulle også komme med forslag til styrking av NORDEM, inkludert løsninger for å få en mer profesjonell og strømlinjeformet organisasjon.

Sammendrag av evalueringen:

Rapporten finner at NORDEMs arbeid med sekondering av personell til internasjonale organisasjoner utføres på en god og effektiv måte, og at også opplæring og støttefunksjoner fungerer bra. Staben har fått adekvat opplæring men rapporten stiller spørsmål ved om mer kunne ha vært gjort fra NORDEMs side for de utsendtes videre utvikling og kompetanseheving.

Videre synes det som om deres arbeid har styrket de demokratiske verdier, både i de organisasjonene de arbeidet og i vertslandet. En annen sak som blir utredet, er om lokalt personell kan erstatte NORDEM-personell. Evalueringen finner at det kunne la seg gjøre men at utenforstående er å foretrekke for politisk følsomme oppgaver.

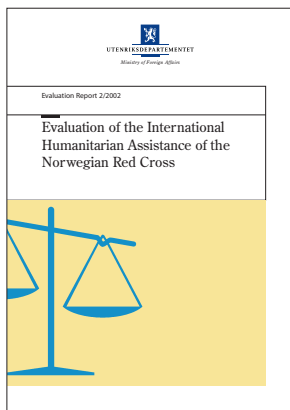
Sammenlignet med andre organisasjoner vurderes også NORDEM å være en kostnadseffektiv ordning. På noen områder er det imidlertid rom for forbedringer. Dette gjelder bl.a. å bedre kommunikasjonen med oppdragsgivere. Rapporten konkluderer også med at NORDEMs nåværende ledelsesstruktur kan forbedres.

Evalueringens anbefalinger:

Rapporten anbefaler at det opprettes en styringskomité for NORDEM med fem medlemmer, to fra Utenriksdepartementet, ett fra Institutt for menneskerettigheter ved Universitetet i Oslo, ett fra Flyktingerådet, samt en leder som ikke er fra nevnte institusjoner. Komitéen skal utarbeide et klart mandat og lage retningslinjer for NORDEM. Det anbefales at NORDEM-sekretariatet utarbeider et system for måling av NORDEMs prestasjoner. Andre anbefalinger er å styrke kompetansebyggingen for NORDEM-personell og fortsatt arbeid for å motivere til uteopphold ved bl.a. fokus på en forbedring av skatteforholdene. Videre bør NORDEM unngå å påta seg drift av enkeltprosjekter og det anbefales isteden å etablere et samarbeid med NORAD for støtte.

Oppfølging:

Forslaget om en styringskomité er til vurdering og det planlegges etablert et rådgivende kontaktutvalg med ett medlem fra Utenriksdepartementet, ett fra Institutt for menneskerettigheter og ett fra Flyktingerådet. NORAD og lederen for NORDEM-sekretariatet vil få plass som observatører i utvalget. Flere andre av evalueringens anbefalinger er også under behandling, bl.a. at kontaktutvalget skal utforme et nytt mandat for NORDEMs arbeid, og forbedring av kommunikasjons- og informasjonsrutinene.

Evaluering av Norges Røde Kors sitt internasjonale humanitære engasjement

“Evaluation of the International Humanitarian Assistance of the Norwegian Red Cross”

Evalueringsrapport 2/2002

Sidetall: 66

ISBN: 82-7177-682-7

Gjennomført av:
Channel Research Ltd

Evaluering av:

Arbeidet til Norges Røde Kors (NRC) i internasjonal humanitær bistand, og dens rolle som kanal for støtte til Røde Kors internasjonale bevegelse, d.v.s. Den Internasjonale Røde Kors Komitéen (ICRC) og Det internasjonale forbundet av Røde Kors- og Røde Halvmåne-foreninger (IFRC).

Formål:

Utgangspunktet for evalueringen var å vurdere hvordan Norges statlige støtte til internasjonal humanitær bistand kunne bli benyttet mer effektivt. Mandatet pekte ut to hovedoppgaver: Beskrive og vurdere NRCs prestasjoner internasjonalt, og hvordan NRC fungerer som kanal for støtte til Røde Kors internasjonale bevegelse.

Sammendrag av evalueringen:

I 2000 hadde NRC prosjekter i 65 land. De mottok statlig støtte på NOK 250 millioner – tilsvarende omtrent 10 % av regjeringens totale bidrag til norske frivillige organisasjoners internasjonale arbeid. Det gjør NRC til den største norske mottaker av midler til humanitær hjelp. Hovedformålet med NRCs internasjonale virksomhet er å gi sivilbefolkningen humanitær hjelp og beskyttelse ved konflikter og naturkatastrofer, samt å øke forståelsen for det internasjonale humanitære lovverket. NRCs prosjekter utføres i samarbeid med ICRC og IFRC samt de nasjonale Røde Kors- og Røde Halvmåne-foreningene.

I tillegg til studier av skriftlig materiale og intervjuer, foretok evalueringsteamet studiereiser til fire land for å vurdere NRCs arbeid: Jugoslavia, Bosnia-Hercegovina, Rwanda og India. Teamet fant at NRC var meget effektive når det gjaldt å få på plass forsyninger og personell raskt i kriserammede områder. Dette takket være meget god økonomi, rask reaksjonsevne og høyt kvalifisert personell. NRC opererer på en unik måte når det gjelder kriser som ikke dekkes av andre i Røde Kors-systemet.

Når det derimot gjelder tiltakenes effekt over tid og økning av lokal kapasitet, faller effektiviteten. Røde Kors-bevegelsens muligheter blir ikke fullt ut utnyttet; langtidseffekten er svak, bl.a. på grunn av liten evne til å utvikle forbindelser med lokale frivillige organisasjoner som kunne ha drevet prosjektene videre.

Evalueringens anbefalinger:

Det anbefales at departementet opprettholder NRC som finansieringskanal.

For å sikre fortsatt drift av prosjekter – særlig innen helsesektoren – etter at NRC trekker seg ut, bør NRC gi opplæring til og styrke det lokale Røde Kors. Departementet bør også etterspørre bedre rutiner for å registrere og måle suksessfaktorene og NRC bør gi sine ansatte bedre kompetanse i dette.

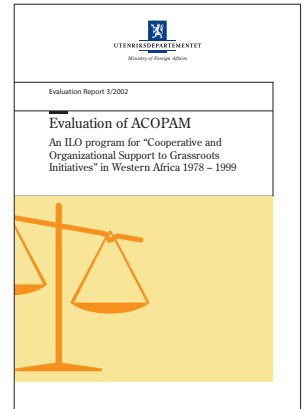
Oppfølging:

Det er besluttet at NRC fortsatt skal være departementets hovedkanal for støtte til ICRC og IFRC. Det vil også bli vurdert tiltak for at nødhjelpen bedre kan utnyttes i NRCs mer langsiktige arbeid.

Evaluering av ACOPAM Et ILO-program for "Kooperativ og organisasjonsmessig støtte til grasrot-initiativer" i Vest-Afrika 1978–1999

"Evaluation of ACOPAM
An ILO program for "Cooperative and
Organizational Support to Grassroots
Initiatives"
in Western Africa 1978–1999"

Evaluering av:

ACOPAM er en fransk forkortelse for programmet for kooperativ og organisasjonsmessig støtte til grasrot-initiativer. Programmet var hovedsakelig finansiert av Norge via ILO (FNs særorganisasjon for arbeidslivet), og varte fra 1978 til 1999. Det ble igangsatt etter den alvorlige tørken og hungersnøden som herjet Sahelregionen i 1976 og var en praktisk reaksjon for å forbedre effektiviteten og virkningen av matvarehjelp. ACOPAM skaffet tekniske rådgivere som gav lokale bønder – av begge kjønn – råd om kooperativ organisering for å styrke lokale selvhjelpsgrupper hovedsakelig i Burkina Faso, Mali, Mauretania, Niger og Senegal.

Sammendrag av evalueringen:

Hensikten med programmet var å gjøre Sahels bønder selvforsynte og å styrke matvaresikkerheten ved å hjelpe lokalsamfunnet til å organisere seg, bl.a. danne kooperativer, og også utvikle og ekspandere lokale organisasjoners økonomiske aktiviteter. ACOPAMs arbeidsmetoder var å bistå grasrotorganisasjoner og stimulere til spredning av disse ved å utvikle og distribuere lærehefter og opplæringsmetoder og forberede nye prosjekter. ACOPAM støttet i alt 32 slike underprosjekter. Støtte til individuelle underprosjekter utviklet seg over tid og på tvers av faser og utgjorde fem hovedområder: kornbanker, små vanningsanlegg, mikrofinansiering til kvinner, jordforvaltning og handel med bomull. ACOPAM bygget gradvis opp en firedelt strategi: På mikroplanet besørget ACOPAM hovedsakelig teknisk rådgivning innen opplæring og organisasjonssaker til lokale selvhjelpsgrupper på landsbygda. På mesoplanet var målet å utvikle tette bånd til støtteapparatet for å sikre opprettholdelsen av prosjektene. På subregionalt plan utviklet og distribuerte ACOPAM opplæringsprogram og lærehefter, etablerte ordninger for samfinansiering med partnere og samarbeidet med andre ILO-programmer og utviklingsaktører. På nasjonalplanet støttet ACOPAM utviklingen av nasjonale strategier for kornbanker og nasjonal kooperativ reform.

Evalueringens konklusjoner:

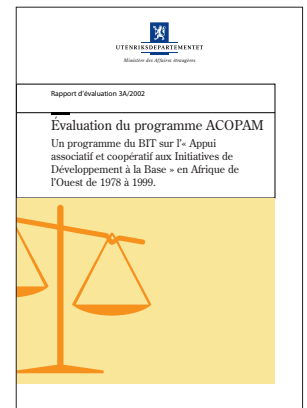
Programmet er avsluttet og nytten av evalueringen blir de konklusjonene som trekkes og hvilken lærdom de kan gi. Evalueringen fant at ACOPAM var et innovativt og funksjonelt svar på den pågående matkrisen i Sahel på den tiden. Mest vellykket var programmet når det gjaldt å styrke de lokale organisasjonene og fremme deltakelse på grasrotnivå gjennom produksjon og distribusjon av lærehefter og opplæringsprogram. Imidlertid bidro ACOPAM-programmet mindre til matvaresikkerhet og nye arbeidsplasser. Det ble også funnet at omleggingen fra direkte støtte til lokalplanet til indirekte støtte på høyere plan, ble gjort for sent og gjorde prosjektenes levetid mer usikker.

Evalueringsrapport 3/2002

Sidetail: 83

ISBN: 82-7177-698-3

Gjennomført av:
Scanteam, Oslo

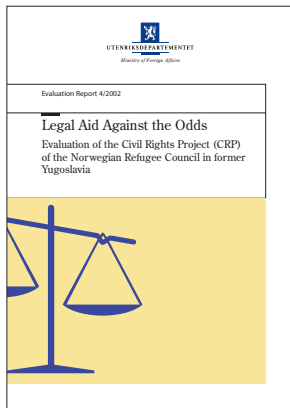
**Évaluation du programme
ACOPAM
Un programme du BIT sur l'« Appui associatif et
coopératif aux Initiatives de
Développement à la Base »
en Afrique de l'Ouest de 1978
à 1999.**

Evalueringsrapport 3A/2002

Sidetail: 87

ISBN: 82-7177-697-5

Gjennomført av:
Scanteam, Oslo

Retts hjelp mot alle odds Evaluering av Flyktningerådets borgerrettighetsprosjekt (CRP) i tidligere Jugoslavia

“Legal Aid Against the Odds
Evaluation of the Civil Rights Project (CRP) of
the Norwegian Refugee Council in former
Yugoslavia”

Evalueringsrapport 4/2002

Sidetail: 78

ISBN: 82-7177-707-6

Gjennomført av:
Det Danske Center for
Menneskerettigheter

Evaluering av:

Flyktningerådets borgerrettighetsprosjekt i tidligere Jugoslavia.

Formål:

Hensikten med evalueringen var å analysere CRPs prestasjoner i perioden 1996–2000, vurdere relevans, effektivitet, kvalitet, kostnadseffektivitet, administrasjon/ledelse og kompetansebygging. Det settes særlig fokus på å vurdere virkningene på rettsnormene og demokratibygging, prosjektets anvendelighet i andre områder/land, og mulige retrettstrategier.

Sammendrag av evalueringen:

CRP har i dag i alt 13 kontorer i Kroatia, Jugoslavia, Bosnia-Hercegovina og Kosovo. I perioden 1996–2001 var et internasjonalt personale på til sammen 43 – hovedsakelig unge jurister – stasjonert på disse feltkontorene. Evalueringen vurderer disses arbeid som profesjonelt og med høy kvalitet på rettslige tjenester utført under vanskelige forhold, og at de viste kreativitet og utholdenhet for å finne løsninger på sine klienters problemer. Samarbeidet med internasjonale organisasjoner har også vært fruktbart, mye takket være CRPs gode omdømme i regionen.

En viktig og svært vellykket CRP-aktivitet har vært å fremskaffe vitale dokumenter til flyktninger og fordrevne og personer med minoritetsbakgrunn. Dette har latt seg gjøre ved hjelp av et nettverk av kontorer som har operert på tvers av landegrensene. CRP har også ytet juridisk bistand og advokathjelp i konfliktrelaterte saker som gjenervervelse av fast eiendom, leierettigheter, arbeids- og ansettelsessaker, pensjonsrettigheter og statsborgerskap – saker som evalueringsteamet vurderte som meget relevante. I hovedsak har prosjektet fokusert mer på mulighetene for tilbakevending enn på integrasjon på oppholdsstedet. Det har derfor gått sent med å få løst saker på grunn av politiske og rettslige hindre og dårlig fungerende rettslige og administrative systemer. Mer enn halvparten av CRPs finansielle støtte ble gitt av Utenriksdepartementet, ca. NOK 58 millioner i årene 1996–2001. Evalueringen finner at prosjektet stort sett har vært kostnadseffektivt, men at de hadde høyere utgifter per sak enn de nasjonale NGOer på Balkan på grunn av høyere lønnsutgifter. Ytterligere sammenligninger var vanskelig på grunn av mangel på relevante data.

Evalueringens anbefalinger:

Selv om prosjektet har utviklet nyttige systemer for registrering av og søking etter informasjon og saker, kan det gjøres forbedringer ved å tilpasse kravene slik at rapportering og sammenligning kan gjøres for å vurdere grader av suksess ved forskjellige strategier og kontorer. Statistikkrapportering både internt og til Utenriksdepartementet kan forbedres betydelig.

Det vil være fordelaktig å bedre samarbeidet med nasjonale NGOer som yter hjelp innen samme områder som CRP. Foruten nærliggende fordeler som styrking av kapasiteten, vil det også være viktig for å realisere et sekundært mål, nemlig å bygge opp et sterkt sivilt samfunn som en del av Flyktningerådets strategi for å kunne trekke seg ut av prosjektet.

Oppfølging:

Anbefalingene blir for tiden diskutert av Utenriksdepartementet og Flyktningerådet. Flere av anbefalingene kan bli innarbeidet i CRPs videre arbeid.

Utenriksdepartementets evalueringsvirksomhet

For å sikre kontroll med bruken av departementets midler og medvirke til forbedring av pågående aktiviteter og utvikling av fremtidige tiltak foretas med jevne mellomrom evalueringer av departementets virksomhet. Det er utarbeidet en egen instruks for virksomheten. Der vises det til økonomireglementet for staten som pålegger departementene med jevne mellomrom å gjennomføre evalueringer for å se om målene for en virksomhet eller tilskudds- og garantiordning oppnås og for å vurdere samfunnsmessige virkninger. Evalueringene gjelder for hele utenriktjenesten og omfatter således ansvarsområdet til både Utenriksministeren og Statsråden for utviklingssaker. De omfatter også virksomheten til NORAD, Norfund og Fredskorpset, samt frivillige organisasjoner og andre som mottar tilskudd fra departementet og NORAD.

Årlige program for evalueringsvirksomheten godkjennes av departementets politiske ledelse. Programmet utarbeides etter forslag fra departementets avdelinger, utenriksstasjonene og NORAD og det omfatter politisk prioriterte områder og departementets og NORADs ulike virkemidler, arbeidsformer og tilskuddsordninger. I henhold til mandatet til Utenriksdepartementets rådgivende utvalg for resultater i utviklingspolitikken, er det også blant deres oppgaver å foreslå evalueringsprosjekter.

Utenriksdepartementets evalueringsseksjon er ansvarlig for forberedelse og oppfølging av evalueringene. Selve evalueringsarbeidet utføres som oppdrag av fagpersoner som ikke er tilknyttet departementet eller på annen måte har vært involvert i virksomheten som evalueres. Evalueringsoppdragene utlyses for interesserte forskere og konsulenter i Norge og utlandet etter regelverket for offentlige anskaffelser.

Alle departementets evalueringsrapporter offentliggjøres og utgis i en egen rapportserie fra Utenriksdepartementet som distribueres gratis. Rapportene er også tilgjengelig elektronisk på internettsiden: www.dep.no/ud/norsk/publ/rapporter. Rapportene publiseres på engelsk med unntak av rapporter som spesielt omhandler virksomhet i Norge og som publiseres på norsk.

Arbeidet med evalueringene foregår i kontakt med berørte personer og organisasjoner i Norge og utlandet. Det legges vekt på at arbeidet organiseres i form av seminarer og møter for å utveksle kunnskap og synspunkter, slik at innhenting og bearbeiding av informasjon til bruk i evalueringsrapporten samtidig kan medvirke og stimulere til læring blant de berørte. Alle evalueringsrapportene skal også inneholde anbefalinger om oppfølging i form av forbedringer og andre endringer av tiltakene som er evaluert.

Departementets politiske ledelse treffer beslutning om oppfølging av den enkelte evalueringen på grunnlag av forslag utarbeidet av evalueringsseksjonen etter at det er innhentet kommentarer og synspunkter fra berørte parter i forhold til rapporten og dens anbefalinger. For nærmere å diskutere forslagene til oppfølging holdes også et eget møte med politisk ledelse og berørte avdelinger og NORAD. Iverksetting av beslutningene er

deretter tillagt ansvarlig avdeling i departementet og NORAD, som i løpet av seks måneder skal rapportere tilbake til departementets ledelse om status for iverksetting av beslutningene. Siktemålet er at evalueringene skal medvirke til en bedre og mer effektiv utenriktjeneste.

Utenriksdepartementets evalueringsvirksomhet foregår i en internasjonal sammenheng og departementet samarbeider med andre land ved felles evaluering av internasjonale tiltak og multilaterale organisasjoner. Departementet tar videre initiativ til og deltar i internasjonale møter og konferanser. For å medvirke til oppbygging av evalueringskompetanse i utviklingsland organiseres også evalueringene med deltakelse av fagpersoner fra de aktuelle landene.

Utgitt av:
Det kongelige utenriksdepartement
7. juniplassen 1/Victoria Terrasse
Postboks 8114 Dep., 0032 Oslo
Telefon: 22 24 36 00
Telefax: 22 24 95 80
Internett: <http://www.odin.dep.no>
E-post: eval@mfa.no

